Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

11 юни 2026 година*

„Преюдициално запитване — Предотвратяване на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма — Директива (ЕС) 2015/849 — Общи изисквания за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити — Директива (ЕС) 2021/2167 — Член 10 — Договор за прехвърляне en bloc на несъбираеми вземания — Национална правна уредба, която не предвижда писмена форма за този вид договори, нито подлагането на цесионера на пруденциален надзор“

По дело C-65/25

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale di Brindisi (Първоинстанционен съд Бриндизи, Италия) с акт от 22 октомври 2024 г., постъпил в Съда на 29 януари 2025 г., в рамките на производство по дело

IFIS NPL INVESTING SpA

срещу

JM,

OT,

VR,

CL,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: I. Ziemele, председател на състава, A. Kumin (докладчик) и S. Gervasoni, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: италиански.

като има предвид становищата, представени:

– за JM, OT, VR и CL, от L. Bardaro и S. Bardaro, avvocati,

– за италианското правителство, от S. Fiorentino, в качеството на представител, подпомаган от M. Cherubini, avvocato dello Stato, E. Cicatelli и C. De Nicola, procuratori dello Stato,

– за Европейската комисия, от A. Manzaneque Valverde, P. A. Messina и D. Triantafyllou, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на правото на Съюза, по-специално в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и на принципите на ефективна защита, прозрачност и добросъвестност.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между IFIS NPL INVESTING SpA (наричано по-нататък „Ifis“) и JM, OT, VR и CL, по повод на принудителното изпълнение чрез възбрана върху недвижим имот с цел събиране на вземане, което Ifis твърди, че има срещу посочените четири лица.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива (ЕС) 2015/849

3 Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141, 2015 г., стр. 73), която е приложима ratione temporis към фактите по спора в главното производство, съдържа в член 2 определение на нейното приложно поле. Така съгласно посочения член 2, параграф 1 Директива 2015/849 се прилага за кредитните и финансовите институции, както и за физическите или юридическите лица, посочени в точка 3 от тази разпоредба.

4 Член 3 от тази директива предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1) „кредитна институция“ означава кредитна институция съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета [от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 2013 г., стр. 1)] […];

2) „финансова институция“ означава:
   а) предприятие, различно от кредитна институция, което извършва една или повече от дейностите, изброени в точки 2—12, 14 и 15 от приложение I към Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета [от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 2013 г., стр. 338)], включително дейностите на обменни бюра;

[…]“.

Директива 2013/36/ЕС

5 Приложение I към Директива 2013/36 е озаглавено „Списък на дейностите, подлежащи на взаимно признаване“ и предвижда в първа алинея, точки 2—12, 14 и 15:

„2. Кредитиране, включително: потребителски кредити, договори за кредит, свързани с недвижимо имущество, факторинг със или без право на обратен иск, финансиране на търговски трансакции (включително форфетиране).

3. Финансов лизинг.

4. Платежни услуги […]

5. Издаване и администриране на други платежни средства […]

6. Гаранции и ангажименти

7. Търгуване за собствена сметка и за сметка на клиенти с:
   а) инструменти на паричния пазар (чекове, менителници, депозитни сертификати и други);
   б) валутен обмен;
   в) финансови фючърси и опции;
   г) валутни и лихвени инструменти;
   д) прехвърлими ценни книжа.

8. Участие в емисии на ценни книжа и предоставяне на услуги във връзка с такива емисии.

9. Консултиране на предприятия относно структурата на капитала, отрасловата стратегия и свързани с това въпроси и съвети, както и услуги във връзка със сливания и закупуване на предприятия.

10. Парична брокерска дейност.

11. Управление на портфейли и консултиране.

12. Съхранение и управление на ценни книжа.

[…]

14. Услуги за доверително пазене.

15. Издаване на електронни пари“.

Директива (ЕС) 2021/2167

6 Член 1 („Предмет“) от Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021 година относно лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС (ОВ L 438, 2021 г., стр. 1) гласи:

„Настоящата директива определя обща рамка и изисквания за:

а) лицата, обслужващи правата на кредитор по необслужвани договори за кредит или самите необслужвани договори за кредит, издадени от установена в Съюза кредитна институция, които действат от името на купувач на кредити;

б) купувачите на кредити, които купуват правата на кредитор по необслужвани договори за кредит или самите необслужвани договори за кредит, издадени от установена в Съюза кредитна институция“.

7 Член 2 („Обхват“) от тази директива предвижда в параграф 5:

„Настоящата директива не се прилага спрямо:

[…]

г) прехвърлянето на правата на кредитор по договор за кредит или на самия договор за кредит преди датата, посочена в член 32, параграф 2, първа алинея“.

8 Член 10 („Отношение с кредитополучателите, съобщение за прехвърляне и последващи комуникации“) от посочената директива предвижда в параграф 1 определени изисквания към купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, в отношенията им с кредитополучателите. В посочения член 10, параграф 2 са изброени елементите, които купувачът на кредити или лицето, обслужващо кредити, са длъжни да предоставят на кредитополучателя на хартиен или друг траен носител след всяко прехвърляне на правата на кредитор по необслужван договор за кредит или на самия необслужван договор за кредит.

9 Член 32 („Транспониране“) от същата директива има следното съдържание:

„1. Държавите членки приемат и публикуват не по-късно от 29 декември 2023 г.: законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива. Те незабавно съобщават на [Европейска комисия] текста на тези разпоредби.

2. Те прилагат разпоредбите, пос[о]чени в параграф 1, от 30 декември 2023 г.

[…]“.

10 Член 33 („Влизане в сила“) от Директива 2021/2167 гласи:

„Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*“.

Италианското право

11 Съгласно член 106, параграф 1 от decreto legislativo n. 385 — Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia (Законодателен декрет № 385 за приемане на Консолидиран текст на законите в областта на банките и кредитното дело) от 1 септември 1993 година (GURI, бр. 230 от 30 септември 1993 г., редовна притурка бр. 92), в редакцията, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „КБ“), „[п]о отношение на потребителите дейността по предоставяне на финансиране под каквато и да е форма се извършва само от лицензираните финансови посредници, вписани в регистър ad hoc, воден от [Banca d’Italia (Национална банка на Италия)]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

12 Ifis започва пред запитващата юрисдикция Tribunale di Brindisi (Първоинстанционен съд Бриндизи, Италия) производство по принудително изпълнение върху недвижим имот срещу JM, OT, VR и CL, като твърди, че има обезпечено с недвижими имоти вземане срещу тях. Ifis изтъква, че е придобило това вземане вследствие на няколко последователни прехвърляния. Съгласно данните, съдържащи се в преюдициалното запитване, посоченото вземане произтича от заповед за изпълнение, издадена през 1997 г. в полза на италианска банка.

13 Запитващата юрисдикция уточнява, от една страна, че Ifis е представило пред нея договори за прехвърляне на вземания, включващи en bloc списъците на вземанията, предмет на тези прехвърляния. Въпреки че били сключени в писмена форма, тези договори за цесия не били сключени във формата на официален документ, нито във формата на нотариално заверен частен документ. Във всеки случай те нямали точна дата, противопоставима на трети лица.

14 От друга страна, от преюдициалното запитване е видно, че големият брой прехвърляния на вземания в случая са извършени между субекти, които не са вписани в регистъра на лицензираните финансови посредници, посочен в разпоредбата, цитирана в точка 11 от настоящото решение, върху който Националната банка на Италия упражнява пруденциален

надзор. Подобно вписване предполагало наличието на специална вътрешна организация с превантивна цел в съответствие с националната правна уредба в областта на борбата с изпирането на пари.

15 Според запитващата юрисдикция това дори поражда съмнение, че Ifis е действителният и законен титуляр на правото на вземане, на което се позовава в подкрепа на иска си.

16 В това отношение запитващата юрисдикция иска да се установи дали националната правна уредба, която е приложима към договорите за прехвърляне en bloc на несъбираеми вземания и с оглед на която трябва да се разгледа делото, с което е сезирана, е съвместима с правото на Съюза, по-специално в областта на борбата с изпирането на пари.

17 Всъщност тази национална правна уредба нито предвиждала, че този вид договори трябва да бъдат в писмена форма и още по-малко във формата на официален документ или на нотариално заверен частен документ, нито предвиждала реда и условията за удостоверяване на точната им дата.

18 Освен това посочената национална правна уредба не задължавала цесионерите на прехвърлени en bloc несъбираеми вземания да се впишат в регистъра на финансовите посредници и следователно те фактически не били длъжни да спазват националната правна уредба в областта на борбата с изпирането на пари, която се прилага спрямо вписаните в този регистър физически и юридически лица, нито ги задължавала да предприемат необходимите за такова вписване вътрешни организационни мерки. Такива цесионери не подлежали и на пруденциален надзор, упражняван от Националната банка на Италия.

19 При това положение запитващата юрисдикция иска да установи дали такава национална правна уредба, разглеждана в своята цялост, не противоречи на правото на Съюза в областта на борбата с изпирането на пари. Ако това е така, се поставял и въпросът какви са произтичащите от това последици, и по-специално дали многобройните прехвърляния на вземания, извършени в рамките на делото, с което е сезирана, биха могли да се считат за изцяло или отчасти недействителни или поне за непротивопоставими, така че изпълнителното основание, на което се позовава Ifis в подкрепа на молбата си, да се счита за несъществуващо.

20 Запитващата юрисдикция добавя, че националната правна уредба, приложима към делото, с което е сезирана, предхожда тази, която е транспонирала Директива 2021/2167 в италианския правен ред и е влязла в сила на 13 август 2024 г. Оттогава тези съмнения относно съвместимостта на националната правна уредба с правото на Съюза били разсеяни, а прехвърлянето en bloc на несъбираеми вземания било уредено по-подробно занапред. В този контекст запитващата юрисдикция обаче иска да установи дали тази директива трябва да се тълкува в смисъл, че тя отчасти се прилага с обратна сила.

21 При това положение Tribunale di Brindisi (Първоинстанционен съд Бриндизи) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли да се счита и ако да при какви условия, че правото на Съюза, и по-специално правната уредба в областта на борбата с изпирането на пари, както и общите принципи на ефективна защита, на прозрачност и на обективна добросъвестност, заедно с произтичащите задължения за предоставяне на информация, не допускат национална

правна уредба в областта на прехвърлянето en bloc (или кумулативно) на необслужвани кредити като приложимата в настоящия случай, която предхожда приемането на Законодателен декрет № 116 от 30 юли 2024 г., влязъл в сила на 13 август 2024 г., за транспониране на Директива [2021/2167] и която има следните характеристики:

а) не предвижда писмена форма ad substantiam или ad probationem, по-специално под формата на официален документ или нотариално заверен частен документ, или във всеки случай начин на оформяне, с който да се удостовери датата. Такъв по-специално е случаят, когато длъжникът по прехвърленото вземане е потребител;

б) до влизането в сила на посочения декрет не предвижда никакво задължение за вписване в контролираните регистри на [физическите и юридическите] лица, упражняващи дейности по прехвърляне на вземания en bloc, тъй като те не извършват финансова дейност, както е постановил [Corte [suprema] di Cassazione (Върховен касационен съд)], и за които следователно, поради липсата на задължение за издаване на официален документ, автоматично не се прилагат правилата за борба с изпирането на пари[?]

2. Ако Съдът констатира посочената несъвместимост, налага ли описаната правна уредба на Съюза за целите на защитата на ефективността на интересите на Съюза радикалната санкция за нищожност:

а) на прехвърлянията на вземания, извършени при действието на правната уредба, предхождаща приемането на декрета за транспониране на [Директива 2021/2167];

б) на пълномощните за събиране на вземания, издадени на [физически и юридически] лица, които не са вписани в регистър под надзора на независимия секторен орган, отговарящ за контрола на спазването на правната уредба за борба с изпирането на пари[?]“.

По допустимостта

22 Италианското правителство и Европейската комисия поддържат, че настоящото преюдициално запитване е недопустимо.

23 Според италианското правителство изложението на националната правна уредба от запитващата юрисдикция е непълно и в някои отношения неправилно. Не било ясно и какъв точно е предметът на втория въпрос. Освен това посоченото правителство и Комисията изтъкват, че разпоредбите от правото на Съюза, чието тълкуване се иска, не са посочени достатъчно точно.

24 В това отношение следва да се припомни, че в рамките на сътрудничеството между Съда и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му решаване, може да прецени, предвид особеностите на делото, както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като отправените въпроси се отнасят до тълкуването или до преценката на валидността на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 28 ноември 2024 г., ENGIE Deutschland, C-293/23, EU:C:2024:992, т. 40 и цитираната съдебна практика).

25 Необходимостта да се даде тълкуване на правото на Съюза, което да е от полза за националния съд, изисква последният да определи фактическата и правна обстановка, в която се вписват поставените от него въпроси, или най-малкото да обясни фактическите хипотези, на които тези въпроси се основават (вж. решения от 26 януари 1993 г., Telemarsicabruzzo и др., C-320/90—C-322/90, EU:C:1993:26, т. 6, и от 16 октомври 2025 г., Braila Winds, C-391/23, EU:C:2025:799, т. 30).

26 Съдържащата се в актовете за преюдициално запитване информация трябва да позволи, от една страна, на Съда да даде полезен отговор на поставените от националната юрисдикция въпроси и от друга страна, на правителствата на държавите членки и на другите заинтересовани субекти да упражнят правото си по член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз да представят становища. Съдът трябва да следи тази възможност да се зачита, предвид факта, че по силата на посочената разпоредба на заинтересованите лица се съобщават само актовете за преюдициално запитване (решение от 16 октомври 2025 г., Braila Winds, C-391/23, EU:C:2025:799, т. 31 и цитираната съдебна практика).

27 В случая преюдициалното запитване съдържа достатъчно описание на фактическата и правната обстановка по спора в главното производство, за да бъдат изпълнени тези изисквания, и предоставя възможност да се разберат причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването на правото на Съюза и счита за необходимо да сезира Съда с преюдициално запитване. Освен това, що се отнася до довода на италианското правителство, че изложението на националното право е непълно или дори неправилно, съгласно постоянната съдебна практика в рамките на системата за съдебно сътрудничество, установена от член 267 ДФЕС, не е задължение на Съда да проверява или поставя под въпрос правилността на даденото от националния съд тълкуване на националното право, тъй като последният единствен е компетентен да тълкува това право (вж. в този смисъл решение от 12 декември 2024 г., Volvo Group Belgium, C-436/23, EU:C:2024:1023, т. 18 и цитираната съдебна практика).

28 Следователно настоящото преюдициално запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

29 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали правото на Съюза, и по-специално директиви 2021/2167 и 2015/849, както и принципите на ефективна защита, на прозрачност и на обективна добросъвестност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба в областта на прехвърлянето en bloc на несъбираеми вземания, която, що се отнася до периода преди изтичането на срока за транспониране на Директива 2021/2167, не предвижда, че такива договори трябва да са в писмена форма и която има за последица, че физическите или юридическите лица, чиято дейност се състои в извършването на такива прехвърляния на вземания, не подлежат на пруденциален надзор от страна на компетентния национален орган за борба с изпирането на пари.

30 На първо място, що се отнася до Директива 2021/2167, следва да се отбележи, че член 10 от нея предвижда някои изисквания за купувачите на необслужвани кредити и за лицата, обслужващи кредити, в отношенията им със кредитополучателите. По-специално в член

10, параграф 2 от посочената директива са изброени елементите, които купувачът на кредити или лицето, обслужващо кредити, трябва да предостави на кредитополучателя на хартиен или друг траен носител след прехвърлянето на правата на кредитор по необслужван договор за кредит или прехвърлянето на самия необслужван договор за кредит.

31 Трябва обаче да се отбележи, че съгласно членове 32 и 33 от Директива 2021/2167, която е приета на 24 ноември 2021 г., тя е влиза в сила на 29 декември 2021 г., а срокът за транспонирането ѝ изтича на 29 декември 2023 г.

32 Освен това, макар съгласно член 32, параграф 2 от посочената директива държавите членки да прилагат мерките, приети за транспонирането ѝ, от 30 декември 2023 г., от член 2, параграф 5, буква г) следва, че тя не се прилага за прехвърлянето на правата на кредитор по договор за кредит или за прехвърлянето на самия договор за кредит преди 29 декември 2023 г.

33 Тъй като от преписката, с която разполага Съдът, е видно, че обстоятелствата в основата на спора в главното производство са възникнали преди 29 декември 2023 г., Директива 2021/2167 не е приложима ratione temporis към този спор.

34 Доколкото запитващата юрисдикция смята да приложи с обратна сила изискванията, предвидени в член 10 от Директива 2021/2167, следва да се отбележи, че съгласно постоянната съдебна практика преди изтичането на срока за транспониране на дадена директива държавите членки не могат да бъдат упреквани, че още не са приели мерки за въвеждането ѝ в своето законодателство (решение от 5 май 2022 г., BPC Lux 2 и др., C-83/20, EU:C:2022:346, т. 22 и цитираната съдебна практика).

35 Макар че също съгласно постоянната съдебна практика в срока за транспониране на директива държавите членки, адресати на същата, следва да се въздържат от приемане на разпоредби, които могат да застрашат сериозно постигането на предписания от нея резултат (решение от 25 януари 2022 г., VYSOČINA WIND, C-181/20, EU:C:2022:51, т. 75 и цитираната съдебна практика), директивата може да има директен ефект едва след изтичането на този срок (вж. в този смисъл решение от 5 май 2022 г., BPC Lux 2 и др., C-83/20, EU:C:2022:346, т. 23 и цитираната съдебна практика).

36 Следователно е изключено член 10 от Директива 2021/2167 да се тълкува в смисъл, че предвидените в него задължения се прилагат с обратна сила.

37 На второ място, що се отнася до Директива 2015/849, от тълкуването на член 2, параграф 1 във връзка с член 3 от тази директива следва, че тя се прилага само за субектите, които извършват някои специфични икономически дейности, изброени в член 2, параграф 1. Сред тези дейности обаче не фигурират придобиването или управлението на несъбираеми вземания.

38 Следователно нито Директива 2021/2167, нито Директива 2015/849 се прилагат към национална правна уредба в областта на прехвърлянето en bloc на несъбираеми вземания с характеристиките, обобщени в точка 29 от настоящото решение.

39 На трето и последно място, следва да се припомни, че когато прилагат правото на Съюза, държавите членки трябва да спазват общите принципи на това право (вж. в този смисъл решение от 3 септември 2015 г., A2A, C-89/14, EU:C:2015:537, т. 35 и цитираната съдебна практика). Разглежданата в главното производство правна уредба обаче не транспонира нито Директива 2021/2167, нито Директива 2015/849, както бе констатирано в предходната точка, нито друга норма от правото на Съюза. Следователно и принципите, за тълкуването на които запитващата юрисдикция също моли в първия си преюдициален въпрос, не са приложими към тази правна уредба.

40 С оглед на всички изложени по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че Директива 2021/2167, и по-специално член 10 от нея, както и Директива 2015/849 трябва да се тълкуват в смисъл, че не се прилагат към национална правна уредба в областта на прехвърлянето en bloc на несъбираеми вземания, която, що се отнася до периода преди изтичането на срока за транспониране на Директива 2021/2167, не предвижда, че такива договори трябва да са в писмена форма и която има за последица, че физическите или юридическите лица, чиято дейност се състои в извършването на такива прехвърляния на вземания, не подлежат на пруденциален надзор от страна на компетентния национален орган за борба с изпирането на пари.

По втория въпрос

41 Предвид отговора на първия въпрос не е необходимо да се отговаря на втория въпрос.

По съдебните разноски

42 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Директива (ЕС) 2021/2167 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021 година относно лицата, обслужващи кредити и купувачите на кредити и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2014/17/ЕС, и по-специално член 10 от нея, както и Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията

трябва да се тълкуват в смисъл, че

не се прилагат към национална правна уредба в областта на прехвърлянето en bloc на несъбираеми вземания, която, що се отнася до периода преди изтичането на срока за транспониране на Директива 2021/2167, не предвижда, че такива договори трябва да са в писмена форма и която има за последица, че физическите или юридическите лица, чиято дейност се състои в извършване на такива прехвърляния на вземания, не

подлежат на пруденциален надзор от страна на компетентния национален орган за борба с изпирането на пари.

Подписи